

Vredništvo:na Travniki št. 277. I. nadst. (eno
strbi tudi za raspeljanje lista).Prjemajo se za plačilo vsakršna
oznanila tudi v neslovenskem jeziku.Plača se za vsako naliso vrsta
sred., če se oznanilo samo enkrat
tisoč, če dvakrat, 8 sold., če trikrat,
10 s. v. a. — Pajek tega je vsak
krat 30 s. za štampilj.**TRIDNLIK**

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 1. maja 1868.

Izhaja vsak petek.Večja po polti pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 80 s., za
četrt leta 80 s. Kdor sam pošlje po-
silja, plača za celo leto samo 2 g. 80
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.
Naročila pisma in reklamacije naj
se pošiljajo vredništvu.Posamni listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Suhar-jovi na Travniki
ka po 5 soldov.**Versko-duhovna borba
naše dobe.**

(Konoc.)

„Zmagonosno kažejo vojskovodje na svoje pridobitve. Zvezdoznanstvo, pravijo, je vzelo razodeti veri nebesa, zemljeznanstvo (geologija) ji jemlje zemljo, zgodovinska kritika je dokazala, da K. ne lo ni Božja, ampak da je celó basnoslovska oseba, narurna filozofija dokazuje, da ni ga Boga zunaj nature, in da vse, kar duha imenjemo, drugzega ni, ko naj viša stopnja (potencijska) stvarjajoče moči v materiji.

S takega vidka roči gledati, tako razumevati in misliti si jih, je našemu čusu nar voči ponos in na vrhuncu spoznanstva baha se človeški duh s tem, da samoga sebe zanikuje (negira), s tem, da samoga sebe žrtvuje ponosu svojemu. Žalostni ta ponos tiči v tem, da človeški duh, med tem ko božjo svojo moč s tem skazuje, da prisikuje skrivnosti Božje, samoga sebe ponižuje in tepta priznava: Jaz nisem nič drugzega, ko prečičen izdelak ali prirodok materije! Tako vidimo, da ravno omikanci naših dni menijo, da omika tako zahteva, da

Podlistek.**Na smrt obsojen.**

(Poslovenil - ah - Dalje.)

Toni besedam so se vsi močno čudili, ker niso mogli razumeti, kako da more človek svoje življenje v nevarnost postaviti, da bi koga drugzega rešil; sodili so tedaj, da si je izmislil, kar je rekel, da ne imenuje nikogar, ker nikogar ne v, ker je sam hudodelstvo doprinesel.

Ako ravno so škof, drugi duhovni i vaščani pričali, da se je župnik zmiraj prav dobro obnašal, rasel je vendar sum, i na obličjih bilo je privržencem brati, da ga imajo za krivega.

Javni tožnik (državni pravdnik) se h koncu obravnave dvigne, dolgo in izvrstno govori, in sosebno kervavi talar, brevir, ki so ga delavci pri truplu našli, denarni pas, ilistek omenja. Hotel je priseženec uveriti, da ne more biti morivec nihče drugi nego župnik.

Priseženci so ga pazljivo poslušali, videlo se je, da so mislili kakor on. Zagovornik zatoženec je tudi prav dobro govoril. Kazal je, kako da se je duhovnik doslej dobro obnašal; razlagal, kako nedolžen, miren, in tedaj kako nemogoče je, da bi bil on kaj takega storil. In ker ga ni mogoči nikdo na ravnost dolžiti, so je nadjal da ga spoznajo za nedolžnega.

Predsednik še enkrat obravnávo z malo besedami razloži, potem vstanejo priseženci, da bi v posvetovanici sodbo izrekli. Za ta čas so odpeljali zatoženca v ječo.

Posvetovali so se dolgo, in zdelo se je, da so nekteri priseženci vendar dvomili, kako bi imeli soditi.

Slednjič se vrata odprejo, priseženci stopajo resno in slovesno ven in sedejo na svoje mesto; sodniki so bili zopet zbrani. Hrup, ki je bil popred med poslušavci, umiril se je brzo: tihota nastane, ker ni hotel nobeden preslišati besed prisežencev.

Prvomestnik vstane, položi desno roko na sree i reče: Kriv. Po dvorani se jame vse gibati: Sliši se kletev, vpitje, jok, dokler ni predsednikov zvonček mir zažugal.

ni nič vorovati, nugo nepotolazni stavok, da rod dlo-
veški nič drugzega ni, ko neka požlahtnjena, morebiti
celó spovržena sorta opic!Brez števila jih je, ki se v tem boji bojujejo lo
kot slopa, *novodna drhal* (*Troos*), pa no, da bi poznali
poslednje njega cilje. Ali tudi tisti, ki se zavedajo teh
ciljev, *malokdaj to zavednost naravnost povedó*. Bojujejo
se na videx samo soper posamizne zmote in napaka,
s besedami bistvo vore se zmiraj priznavaajo, t' dš celo,
da so in ostanejo dobri kristjani, celo zvesti katoličani.
Nasprotniki (Bogoborcov), kateri razodetega Božjega du-
ha zastopajo, so bolj odkritosrčni. Oni poznajo bistvo
te borbe, to poznanje tudi naravnost izrekujejo, ter
bojujejo se brez krinke na življenje in smrt. Rim je
to borbo vnovič napovedal s *syllabus* om, in kdo bi dvo-
mil, da tudi protestantovski, grški in mosaiski (judov-
ski) pravoverci modrnega časa - duha obsojajo, duha,
kteri, ne da bi nebesa lo napadal in skušal si jih v
posest vzeti, hočb jih marveč podreti, vničiti, ali prav
za prav dokazati, da so nič! Ta orjuška borba sedanja
bode še dolgo trajala in se še večkrat spremenjavala.Zborna sodnija se malo posvetuje; in potem
naznani predsednik sodbo. Glasila se je, da se ima
obsojencu na mostnem trgu glava odsekati.Hrup se zopet dvigne; ljudje so se še lo pomiri-
li, ko so zatoženca noter pripeljali. Predsednik mu je
hotel sodbo prebrati, pa ni mogel.Od zunaj se je slišal krog. Nek človek je silil v
dvorano, drugi ga je nazaj držal. Na enkrat zletijo
vrata vsaksebi, in mož, oblečen kakor kaznjeneč, noter
pridere. Šepal je in vlekel za sabo kos verige. Boj, ki
ga je bil zunaj prestal, ga je bil okrvavil, in lasje so
se mu divje majali okoli trinaste glave. Za njim sta
planila dva moža, ki sta ga zgrabila za ramena in ho-
tela nazaj vleči.„Gospod predsednik“ zavpije kaznjeneč „branite
me teh človekov, dokler govorim. Ušel sem iz ječe,
da bi tu nekaj važnega pričal, in da bi sodnijo obva-
roval, da ne izreče krive obsodbe. Morate poslušati me,
pravica to zahteva. Zdaj koj me morate slišati; potem
bi bilo prepozno.“Zatoženec je imel, ko so se bile dvoranna vra-
ta odprla, oči v tla vprto; ko je pu glas zaslišal, je
pogledal, in oči so mu oživele, in je zdaj zarudeval,
zdaj obledel.„Kaj hočete in?“ vpraša predsednik. „Ravno
imamo temu zatoženecu razsodbo oznaniti, in ako nimate
prav važnih rečih nam povedati, bodite tiho.“„Tako važnih, da se zavzamete, ko jih bote ali-
šali“, odgovori kaznjeneč. „Oprostite tega moža; on
nima z umorom nič opraviti. Tá je morivec: jaz sem,
jaz sem ubil v borovji Leskovca, z vejo, ktero je bil
vilhar odtrgal. Saj je veja ta na mizi, i še krvava.“Te besede, v hitrici povedane, so v dvorani tak
hrup med ljudmi napravile, kakor da bi bila bomba v
dvorano vdarila.Sodniki, priseženci, poslušavci, vsi so bili neizre-
kljivo osupnjeni, marsikteri je začudenja vskliknil; in
moralo se je reči, da vsi v veliki dvorani in na gale-
rijah so bili kakor elektriženi. (Konoc prih.)

Kot vvod in vodilo svojim premišljevanjem navaja Š. troje izrekov, enega modroslovca, enega katoliškega škofa in enega svetoga cerkvenega očeta. Dasi ne spada to več v naš namen, posneli smo jih vendar v obšernokoristni poduk.

Modroslovec Hegel govori o začetku krščanstva tako-le: „Rimski svet, ko ni vedel več, kako in kaj, ter čuteč bolečino zapuščenosti, ker ga je bil Bog zapustil, ni hotel o djanjstvu nič več vedeti; iz tega se je izcimilo hrepenenje po zadovolitvi, ki ni padlo do sebi, nego znotraj v duhu. Tako je pripravil tla za viši, duhovni svet. Ta svet je bil fatum, ki je zadušil bogovo in njim služečo veselo življenje; bil je moč, ki je duha človeškega vse posebnosti odistila. Vsa, kakor je, je tedaj podoben rojstnemu mestu in bolečina njegova porodnim težavam drugega višjega duha, kateri se je razodel s krščansko vero. Ta viši duh ima v sebi spravo in odrešenje duha, ker se človek zaveda duha v vesoljnosti in brezkončnosti njegovi. Boga človek za duha spozna le v tem, da se ga zavé kot trojednega. Novi ta princip je vreteno, krog katerega se vrti občna zgodovina. Do ta in od ondat je zgodovina. Ko je bil čas dopolnjen, poslal je Bog — pravi sveto pismo — „avoje-ga sinu“. — Ta isti Hegel, katerega imenujejo večkrat modroslovca nejovertva, pravi nadalje: „Modroslovje postaviti na mesto vere, je ravno tako abotna, kakor če bi hotel kdo na mesto srca vložiti raspravo o krvotoku, ali o lakoti s pisano raspravo o prebravljanji lačnega nasititi“.

Škof Konstanški J. H. pl. Wassenberg piše: „Ako ni postala ljubexon v teku stoletij krščanskih gospodovavka in duša vseh ljudstev, niso gotovo ne krivi tega ni črka, ni duh sv. evangelija, ampak vse krivice imate hlimba in zvižaja svetloboboječe samopašnosti, ima lajnijovost človeške strasti in politike, ki se rudi z barvami človekoljubja kinčate, da bi samopriddnim svojim namenom obveljavo pridobile. Pravo, nepokvarjeno krščanstvo ima v svojem bistvu moč, ktera sama mnogim zlegom človeške družbe bolj ko vsaka druga v okom pride povsod, da le ljudje njega nauke in zapovedi radovoljno v srce sprejmejo in v življenji nresničijo. Ko bi se bila izpolnovala njegova načela, bila bi se lahko ubranila vsa spridenost, ubranile vse napake in krivice, ki so jih prevrati na svetu rodili; torej ne bi se bile tudi nikdar reči ustanovile tako, da so bili ljudje siljeni misliti, da je treba nevarno pot posilnega vpora nastopiti, ako se hoče, da se pravica in dostojnost človeštva spoštuje“.

Sveti Avgustin pravi: „Tri reči so neverjetne, pa se se vendar zgodile: prvič, da se je Bog včlovečil, drugič, da je nekoliko priprostitih ribčev to novice razglašalo, in tretjič, da jim je ves svet to veroval“.

Gorica.

Ni navada „Domovinina“, vtiikati se v tuja opravila; zvesta svojemu programu, pometa pred svojim pragom. Zatorej ne omenja nikdar nič o takšnih tukajšnjih razmerah, ktere zadevajo samo Lahe. Za opravke, obravnave in sklepe n. pr. mestnega starošinstva ji je le toliko mar, kolikor so ali sami na sebi važni, ali kolikor segajo v osebne interese vsacega stanovavca, kakor zrak in voda, ali, če se tičejo naših narodnih interesov itd. Od vsega drugega le memogredé včasih kaj priobčimo, apleh pa prepuščamo vse Lahom samim, kot njih notranje, domače zadeve. Tako tudi o političkih strankah naših laških someččanov in njih homatijah nič ne prinašamo, razun ko bi blizo nas gorelo. Zdaj pa moramo vendar o mestnih razmerah nekaj povedati, ker vidimo, kake neslanerije so se ni davno

po nekterih slovenskih in nemških časnikih potopale in sicer zastran *dogodka tretji velikonočni praznik*. Naše *Rojice* (Campagnazza) *) je o tej priliki nek modri časnikar prenesel na „Travnik“, nekdo drugi pa iz njih „Mali Travnik“ naredil! Nič manj smešen ni zapopadek, ki ga imajo o dogodku samem. To kažejo vredništvene opazke k dotični novici, ki so jo, vse golo, Bog ve, kje pobrali. Sosebno nekemu nemški pisar-nemu časniku se je bilo v tem oziru prav smejati. To malenkosti ne bi bilo samo na sebi še omenbe vredne ne, ko ne bi nam pričale, da, kakor v tem primerljeji, imajo nekteri velodomorodni časnikarji tudi zastran drugih tukajšnjih razmer več ali „manj krivo mnenje. Kdor boče znati očitni prikazni tukajšnjega političkega ali tudi z njim tesno sklenjenega društvenega življenja, mora soznajen biti z vidki in stališči raznih strank, z njih namerjanji in zahtevami, njih načelniki in faiseurji in zlasti z osebnimi nagoni in nameni njihovimi; znan mora mu biti teh strank začetek, razvoj in vsakočasni stan; vedeti treba tudi, kaj se za kulturni godi; kajti, kar se na odru predstavlja, ni vse, dasi tudi ne vse vselej komedija.

Mi, govoreči o laških strankah v Gorici, ne bomo spuščali se v nadrobno razkazevanje vseh notranjih kolese; dosti bo, da sodanji stan v občin v ta namen pojasnimo, da se bodo vnanji časniki kolikor toliko razvedovali in ne po temi muh lovili.

Segli bi lahko do 48. leta nazaj, in razlagali, kako se je vsled tedanjega političkega in obče duševnega prevrata starodavna goriška priprostitost in blagodušnost začela novemu duhu vnikati. (O), kje so nepozabljivi ponedeljki pred sv. Rešnjim Telesom, ob katerih je imelo zeleno — ofrakano meščansko krdelo svoje vojaške vaje za paradu pri procesiji sv. R. T., vaje, ki so vsakrat vse mesto na Rojice zvalile! In to bodi znak i opis „dobrih starih časov.“ Pa to je intra parenthesis) izpustivši l. 1859 in delanje železnice naslednjih let ter vpliv teh dveh faktorjev na naše mesto, preskočimo na leto 1866. Ta najdemo še kompaktno, izvrstno udisciplinjeno *opposicijsko* narodno — političko stranko pod lenialnim vodstvom. Zgodbe l. 1866 in znanji njih izid ne le ni je razrušil, temuč je postajala po kratkem osupnjenji še le tim srčnejša, čim ugodnejši se ji je zdel občni stan politike notranje in vnanje, in mislimo, da se ne motimo, ako trdimo, da l. 1867 o nekem času bila je razan počitice še precej plahih starovercev vsa Gorica v *opposicijskem* tabru. Sicer pa se va, da je bilo več nuanc v opp. stranki; med levim (zunanjim) krilom in desnim je bil znamenit razloček glede mišljenja, še več pa glede določnosti in sredstev. Ta začne cveteti na Dunaji drevo liberalizma. Izprya niso kaj pazili naši sosedje na ta cvet, oč, da saj ga lahko vsak hip kaka sapica razpihne. Ko so pa videli, da je drevo redno ovetelo, da se je po nekterih vrhjih že sadje zarodilo, bili se osupnjeni, začeli so premišljevati: Hm! Kaj, ko bi se avstrijskega liberalizma poprijeli? saj tudi drugod ni vse zlato, kar se svetli itd. Te od začetka skrivne, še aramožljive misli nekterih so se srečale z mnogih družih enakim mnenjem in ker so ti elementje glatvne piko začimeli v moču, ki je bil ostal v vseh okolnostih mest med vlado in vnanjo des-nico narodno — političkih laških nezadovoljnostev, ni ču-da, da smo doživeli v nekih mesecih prevrat, kakor-čnega ne bi se nihče bil nadjal še poslednje mesече pretekli leta ne. V tem ko je bil lani načelnik vladi prijaznejše stranke malo da ne pastir brez črede, spravil je človek ogromno vedno sveto in *opposicijske* ga hleva v svojega. To pa ne bi se bilo znabiti zgodilo tako hitro, ko ne bi bil eden nar veljavniših načelnikov *opposicijskih* levičarjev novi stan reči v Avstriji očitao in dolečno „akceptiral“. V zvezi s popred omenjenim glavarjem vladi prijaznejšega krdelca postal je močen magnet; ki je obilen del intolligencije in neintolligencije za sabo in tovaršem svojim potegnul. Vrnil se je pa ta proces le bolj na tihem, samo tam po stini enkrat je nekaj zaivenketalo, ko so se obeh strank načelnikom in organom po gesla: hodie mihi, cras tibi, okaa pobijala; javno so se začeli pokazovati nasledki še le

*) „Rojice“ se med kolodvorom goriških in vaje št. Andrežem (1/4 ure od mesta); na južni strani št. Andraža (3/4 ure od mesta) so pa „Raje“ ali „velike Roje.“ (Na Rojicah ima vojašnica vsakdanje svoje vaje, na Rojah pa več manovre).

pred poldrugim ali dvema mesecema. Konstitutivni zbor (v „Dom.“ že omenjenega) *talovadskega* društva marca meseca je bil prva prilika, a kateri sta si stranki očitno nagajali (avstrijsko—liberalni so se bili pridružili tudi mnogi nelaški elementi). Vsled tedanjega razpora se je začelo pipanje v tržaškem „Cittadino“ u, potem navadno italijanako „morte“ in „viya“ po zidovih. Eno noč so namreč morili - z voglom—načelnike ene, drugo noč pa druge stranke. Določivni coup pa je prinesla Velika noč. Tisti teden po Veliki noči so imele biti volitve za mestno starešinstvo. Šlo je torej za to: pripraviti opozicijsko stranko in zlasti znanega njenega načelnika ob vso veljavo in vso vpliv. „Observatore Triestino“—ne imenuje nikogar—pripravo polno torbo reši, kakor nih nisimo iz Gorice še nikoli popred čitali. S tim je bil razpor zapečaten. Da ste bili stranki razdraženi, si lahko mislimo, in da je blizo slame vsaka iskrica nevarna, vsakdo vel. Tak je bil stan reči o Veliki noči in volitni teden. (Dalje prih.)

Državni zbor.

Gospojnska zbornica obravnjuje razne v spodnji zbornici že odobrene načrte postav.

Zbornica poslancev. Glavno delovanje njeno je lo bolj v odborih in odsekih; v javnih sejah ni bilo še nič posebno zanimivega. Finančni načrti posljo zdaj zvonec pred vsemi družimi rečmi. Skenetov predlog, kakor se kaže, sicer ne bo imel večine v določivnih sejah, pa tudi minister Brestel ne zmora s svojimi predlogi, treba bo najti kak tretji načrt. In takih načrtov in nasvetov je zdaj vse polno po časnikih. Mi nočemo jih navajati, dokler ne vemo, kateri bo imel obveljati. Denarno zadrege so res hude! Med tem dohajajo še smiraj protesti zoper davek na premoženje. Tudi g. dr. Bleiweis v mestnem starešinstvu ljubljanskem je sprožil 23/4 to reč. Sklenjeno je bilo z vsemi glasovi proti onemu, da se pošlje zbornici poslancev dobro podprta peticija zahtovajoča, naj bi zbornica prodlog ministerski zastran davka od premoženja zavrgla. — Ra-dovedni smo, kako se rešimo iz finančnih zadreg.

Ogled po svetu.

Avstrija.

V saboto 25. aprila so kratili v Budi *novorajeno cesaričino*. Dali so ji imenu Marija, Matilda, Valerija, Amalija. Botra je bila naše presv. cesarice sestra, pregnana kraljica neapolitanska Marija. — V spomin rojstva cesaričine Marije je ali bo mnogo vjetnikov pomiloščenih po naših in ogorskih deželah. — Za nekako pomiloščenje, in sicer jako pomenjivo in važno, moramo imeti tudi to, kar je naročil presv. cesar 25/4 skupnemu (državnemu) vojnemu ministru, bar. Kuhn-u, da naj se *tistim c. k. oficirjem iz let 1848 in 49*, kateri niso vživali nikake previdnine (penzije), zdaj nakaže primerna pokojnina iz občne vojaške denarnice, kakor drugim c. k. voj. častnikom. Razumeti pa moramo pod zgoraj omenjenimi oficirji tiste, ki so se kot honvedi vstaje vdeležili. Ta milost Nj. veličanstva se že nekako bliža temu, kar Perczel in sploh honvedarji na Ogerskem tirjajo.

V Pragi bo na sv. Janeza Nepomučana dan 16. t. m. (na Češkem praznik) velika narodna svečanost. Tisti dan položijo namreč temeljni kamen za narodno češko gledišče. Ne le meščani, vsučiliščni dijaki itd., timveč tudi kmetje na konjih, vsi v starih narodnih nošah, pridejo v glavno mesto.

Hrovaška t. i. regnikolarna deputacija, poslana izmed zbora hrovaškega v Pešt, da se porazume z Madžjari zastran vzajemnih državnopravnih razmer, se je konstitujila.

Vnanje države.

Na Španjskem je umrl glasoviti prvi minister, maršal Narvaez.

Italija. V Turinu se je oženil uni teden (22/4) italijanski kraljevič—naslednik Humbert. O tej priliki je podelil kralj obširno pomiloščenje.

Afrika. V Abisiniji *) so imeli Angleži že dalj

*) Abisinija ali Habes, (zamoraka dežela) je država od Egipta doli naprej proti jugu. Obdajajo jo visoke gore, v katerih izvira tudi reka Nil. Ljudi šteje okoli 5 milijonov, po večem sabskega rodu. Ve-

časa vojsko zoper kralja Teodora zavolj 13 angleških državljanov, ki so jih bili Abisineci vjeli in več let o-stro ž njimi ravnali. Na veliki petek je zmagala an-gleška armada pod poveljstvom generala Napier-a in na veliko saboto so vzeli glavno trdnjavo Magdala, o. Kralj je tudi med mrtvimi; angleške vjetnike je bil že prvi dan izročil. Vjeli so Angleži 14000 Abisincev. Brž ko ne posedejo zdaj Angleži stalno Magdalo ali kak drugi kraj ob rudečem morji in bodo tako gospo-darji te zanaprej tim važnejše kupeljske poti iz jatrovih dežel (iz vzhodne Indije) v Evropo, ker bo Sueški pre-kopi v kratkem predrt in odprt. Pa tudi gledé na roma-tije, ki ulegnojo nastati vsled jutrovega vprasanja, bo dobro za sobične Angleže, da se lahko Egipta po-laste. — Stala jih je pa sedanja vojska kakih 60 mi-lionov goldinarjev.

V Algiru (v severni Afriki), ki je pod francosko oblastjo, mori ljudi strašna lakot. Dve leti so imeli su-šo in povrh tega so še kobliho ljudem vso pokončale. Že nekaj mesecev živijo Arabljani od trave in listja. Nagi, v celih trumah hodijo sosedno okoli mest in sku-kuje vozičkov, na katerih so odpeljajajo smeti in odpadki; borijo se za odpadke, da bi našli v njih kaj jesti. In kakor da ne bi bilo zadosti lakoti, taro jih še grozovitna ko-lera. Več sto tisoč prebivavcev sto ti nadlogi že pomo-morili. Primorilo se je tudi, da so se lotili ljudi jesti. Tudi se jim ne stidi mrho živati, ki so za boleznijo poginile, izkopati in jesti. — S Francoskega jim poš-ljajo pomoči, kolikor morejo; te dni sta prišla dva ma-šnika tudi na Danaj milošnje pobikat za zapuščeno si-rote. (Prebivavci so krščanske in mohandanske vere.)

Domači novičar.

Iz Gorice.

(Tukajšnji gimnazijski profesor g. Filip Pauschta) je ravno kar izdal novo računsko šolsko knjigo z naslovom: *Lehrbuch der Arithmetik für die unteren Klassen der Mittelschulen als Behelf einer rationellen mathematischen Vorbildung. I. Theil.* (Wien 1868. Beck'sche Universitätsbuchhandlung (Alfred Hölder). — Me-toda je tako originalna in praktična, da ni bolje tele-ti. Pravico prevoda v druge jezike si je pisatelj pri-držal.

(Posvečevanje duhovnov). V nedeljo 26. apr. so podelili Nj. Provyz. pre. nadškof enemu svetnemu du-hovnu (g. Alpi u) in 3 redovnikom sv. Franciška sub-diakonatu; 29. apr. njim in subdiakonu, kateketu na mestni gl. šoli, gosp. Andreju Jordan-u diakonatu; danes, 1. maja, g. Alpi u presbiteratu. — Vešeli nas, da moremo to priob-čiti, kor je očitno znamenje, da so naš ljubljenski vli-pastir že za dobro ozdraveli. Bog jih živi!

(Majna šmarnica) so se pri sv. Ignaciji škoči pričele. Opravljale se bodo slovesno, kakor lanj. Vsak večer bo pridigal v italijanskem jeziku O. Naldona, ma-šnik Dr. J. (roj. v Siciliji, došel zdaj iz Trnovskega na Ogerskem).

[Včera 30. aprila, so bile izrečkane (izložane)] te-le obligacije zemljišvno-odveznega zaloza gorjskega: Štaviška 202 za 50 gold., št. 581 za 100 g.; št. 89 za 500; št. 29 za 1000 gold.; št. 141 za 1000 gold.; št. 398 črka A za 4420 geld.; št. 50 od 5000 gold. za 4930. — Te obligacije se bodo izplačevale od 1. no-vembra tega leta naprej.

(Deželni odbor je prevzel) 28. aprila od c. k. na-mestništva v Trstu te-le zalogo v svoje oskrbnitve: 1.) Glavni zalog za uboge; 2.) primorski deželno-občin-ski zalog (tistih občin v sed. okraji monfalkonskem, ki so bile nekaj pod republiko beneško); 3.) zalog deželno-gozdnarstveni. — Vsi ti 3 zalogi skup. imajo blizo 650,000 gold. premoženja.

V Kavalu so delajo velike priprave za čitav-nišno besedo 3. maja. Tudi z umetnim ognjem se bodo veselica poveljevala. Program je ta-le: (Začetek točno ob 7. uri zvečer v sobani pri „zlätém levu.“) I. del. I. Pozdrav. 1. „Vojaška“ Koseski-jeva (poje zbor.) — II. Slovenka deklamuje domača gospodična. 2. „Miti-

ra Abisincev je spučena grško—kristjanska, pomešana z mahomedansko in judovsko. — Vojkovanje v teh vročih krajih je silno težavno zaradi pomanjkanja vode in piče. (S Kranjskega je šlo veliko scena v Ah.)

ka", napjev Val. Vojteh-a, (poje zbor.)— III. Cilinder in klobuček, smešen dvogovor M. Vilhar-jev. 3. Otok Bleški, napjev C. Mašek, (poje zbor.)— IV. Minka Gorenska, deklamuje domača gospodična. 4. "Zagorska", narodna, (poje zbor.)— V. Proklete grablje, deklamacija. 5. "Triglav", napjev Floišman ov, (poje zbor.)— II. del. VI. Pravi Slovenec, vesela gledišna igra. 6. "Godec", smešni samospjev Riharjev.— VII. Goyor. 7. "Hej Slavjani" pomnožen zbor.— Po besedi bo ples.

Politiška zakonska pri- volitev.

Z razpisom namestništvenim od 25. decembra 1867, ni davno razjasnjeno, je na Primorskem odpravljena tako imenovana *politiška*, prav za prav pa policijska *zakonska privolitev*, katero so podolovale okrajne gospodske in namesti njih poprej županstva. Torej ni več treba za ženitev nikakega dovoljenja ni od političke oblasti niti od županstva (ali občine). Samo, kedar gre za take osebe, ki so se rekrutbi podvržene, ali za vojake, treba ravnati se po dotičnih zapovedih, ki zahtevajo dovoljenja od namestništva ali vojaške oblasti. Po tem takem je rešen zdaj dvom tistih gg. duo hovnov in družih, ki so mislili, da so pravico, političk-dovoljenje dajati, namesti okrajnih predstojnikov prevzeli župani.

Gospodarske reči.

(Dalje; gl. l. 11.)

Gnoj je dveh vrst: vegetabilni, ki obstoji iz sogujitih ali sožganih rastlin in živali, in mineralni, ki se dobiva iz mineralov (rud).

Med najboljši vegetabilni gnoj prištevamo človeški, potem kurjek, in sploh tičjek, potem gnoj drobnice, goved, potem konjski. Scavnica je veliko boljša, kakor blato, tako trde možje, ki so v tej reči zvedeni. Tudi je gotovo, da je gnoj meščanov veliko boljši ko od ljudi na kmetih. Kar vročino gnoja tiče, ve vsak, da je najvročji živinski gnoj, kozji, ovčji, potem konjski, potem goveji, ki je hladan. Tudi kosti, vsi živaljski in rastlinski odpadki so, če enkrat sogujijejo, dober gnoj. Vsak pepel in vsako oglje dobro gnoji, in lug, ki je porabljen, je dobra gnojnica.

Med mineralni gnoj se šteje med drugim mavec (gips, škajola) ki je posebno detelji kaj vgođen.

Gnoj je velik zaklad za kmeta, ker brez njega bi naše njive le malo rodile. Kakor pa vsak svoje zaklade dobro hrani, tako mora vsak poljedelec na svoj gnoj dobro paziti. Zato je bila prva skrb umnih mož, kmetovalce podučevati v tem obziru. Kmetijska družba v Ljubljani, zbor v kmetijstvu zelo zvedenih in skušenih mož, priporoča v svojem "Slovenskem vrtnarju" l. 1847, da naj se z gnojem po sledečih pravilih ravna:

1. Vsak poljedelec naj ima gnojišče, ki je prostorno, s streho pokrito in proti severju obrnjeno, da sonce ne prepeka preveč va-nje. Naj je obzidano in en ali pa poldrugi čovelj nizko. Na eni strani tega gnojišča naj se napravi, pa bolj nizko, kapnica, v katero se zamore vsa gnojnica iz gnoja izcejati. Gnojišče mora tako napravljeno biti, da brez tvoje volje nobena voda na gnoj ne pride, ne iz zemlje, ne iz strehe; v kapnici, kamor se gnojnica odceja, mora zmiraj gnojnica biti, in, če ti je premanjkuje, moraš tje napeljati vode s strehe, ali pa pripeljati jo od drugod; s tako gnojnico gre pogostoma gnoj polivati, posebno, kedar je vročina.

Pri kmetih je navada, da mečejo nov gnoj na starega, in kedar ga potrebujejo, jemljejo spet z vrha. To ni prav. Zgornji gnoj je sirov in še ni pripraven za gnojenje; spodnji gnoj je prekuhan, in zgubi svojo moč. Da se temu v okom pride, naj se napravijo 3 lege gnoja, ali pa več, kakor je treba. Kedar se potrebuje gnoj za gnojenje, naj se jemlje iz najstariše lege, ki je naj bolj godna.

2. Ker je človeški gnoj in posebno scavnica najboljši gnoj, treba je, da vsak kmetovavec napravi posodo, v katero pridejo vsi človeški ogradki. Kedar je ta posoda polna, naj se izprazni na gnojišče, da se tam

z drugim gnojem zmeša in sogujije. Če se pa to ne da storiti, naj se napravi stranišče (lajben) nad gnojniščem. Hišni gospodar naj tirja, da naj hodi vsak na to stranišče, ker je škoda, če se raztresna naj boljši gnoj po vseh kotih.

3. Golobjek in kurjek spravi, posuši in shrani, da žnjima kako vrtnino, če bi želel, da bi brz zginila (?), pošupaš.

4. Vsako leto si napravi 10, 30 ali po potrebi tudi 60 vozov ila, posuši ga in poskrbi za vsako potrebo stolčnega imeti.

5. Živinska scavnica je za človeško najboljši gnoj: gledati jo torej treba, da se ne zgubi. Zategadel potrosi v hlev posušenega ila, prej ko živini nastelješ. Govna se napije gnojnice in postane prav dober gnoj. Če ti stolje zmanjkuje, potrosi zdrobljene suhe ilovnice pod živino, da bō na sūhem ležala, taka ilovica se napije gnojnice in postane boljši gnoj, kakor je n. pr. slama, ki je pusta.

Tudi na gnojišču devaj ilovica pod gnoj in vrh njega.

6. Na gnojnišče devaj vsa pepel, ki se je že rabil za lug, porabljeni lugi zlivaj tudi tje.— Kmetovalec ne sme pepela prodajati, pač pa kupovati od njih, ki ga sami ne potrebujejo.

7. Zapovej, da se mečejo na gnojnišče vsi živalski in rastlinski ostanki, kakor odrezki, ostržki, ostružki, žagovina, drobno treščice, vse lišne in dvoriščne smeti itd. Te reči sogujijejo in postanejo dober gnoj. Ravno tako ne žametuj kosti, marveč jih stolči, kolikor mogoče na drobno in vrzi na gnoj. (Dalje prih).

Drobtince.

Sol in nje samoprodaja (monopol). Od vse soli, kar se je v Avstriji pridobi, bilo je porabljenega za živino l. 1860 samo 112 tisuč stotov (centov); v Avstriji se pa šteje 40 milijonov glav živine, tedaj ne pride ko po 11 lotov na leto na vsako glavo. Na Angliškem dajajo umni kmetovavci n. p. kobjem in kravam po 1 cent soli na leto.— Vsled neke polajšbe zastran kupovanja soli od vlade, bilo je je lansko leto za živino ukupljenih že 700 tisuč centov; vse to pa je še zmiraj premalo. Ko bi se hoteli mi s Angleži meriti, morala bi vsa naša avstrijska živina povžiti 17 milijonov centov ali sodov, t. j. trikrat toliko, kolikor se vse soli v Avstriji na leto pridela.

Le praktično! V novi Jorki je dal v preteklem stoletju nek krivoverski pridigar, kateri ni imel poslušavcev, ko je bila vročina velika, po časnikih razglasiti, da je njegova cerkev narhladnejši prostor vsega mesta. To je pomagalo! Prišlo jih je veliko, da bi med pridigo v hladnem prostoru — sladko spančkali!

Jezuitovska! Francoski kralj Henrik IV. je vprašal jezuita Kotona: Bi li izdali (povedali) Vi spoved človeka, kateri bi hotel mene umoriti?— Ne, kralj! pa postavil bi se med Vas in morivea.

Umrlj v Gorici

od 23. do 28. aprila.

23. Terezija Grusevin, 45 l., kmetica, za sušico; Anton Kristjančič, 8 l., škalski otrok, za moig; vodenico; 25. Jožef Paulič, 71 l., ključavničar, za starostjo; Ivan Bujatti, 71 l., čevljar, za starostjo, 28. Alojzi Candulli, 6 l., uradnik, služabnika otrok, za plučnico.

Loterijske številke. V Trstu 28j4 16, 28, 72, 26, 78; v Gradcu 22j4 67, 49, 70, 56, 88; na Dunaji 22j4 72, 44, 14, 7, 66.

Borsni kurs na Dunaji 30. aprila Metall. 56:65; narodno posojilo 62:65; London 116:30; adžjo srebra 114:35; cekini 5:55.

Listnik G. J. G. v L. Vse sos'avek sem bil odložil za pri-mernejši čas, potem na-nj porabil. Ne zamerite; počkem ga že.— A. F. v M. Vsi ljudje so pač čudni. Sostavka Valčega nimam več, ker imam navado, vse, kar je že natisnjeno, ali kar ni bilo za rabo raztrgati. Pošljite trgaglavca k meni.